

Holland

Holland on üks kummalisemaid maid päikese all. Teda peaks nimetama Veidrustemaaks või Vastuoksustemaaks, sest ta erineb ülejäänud maailmast peaaegu igas asjas. Esiteks, suur osa sellest maast on allpool merepinda. Ookeani hoidmiseks tema õigel kohal on ränga raha ja tööga rajatud suured tammid ehk kaitsevallid. Rannal on kohti, kus ookean mõnikord kogu oma raskusega maale peale rõhub ja vaene maa peab hirmsat vaeva nägema, et survele vastu pidada./.../ Kõikjal võib näha kraave, kanaleid, tiike, jõgesid ja järvi. Justkui kuivale tõstetuna, ent ometi mitte kuivana sillerdavad nad päikese käes, võttes enda kanda lõviosa vilkast tegevusest, ja vaatavad üpris põlglikult kõrval laiuvaid vaikseid niiskeid põlde. Tekib kiusatus küsida: „Mis see Holland siis ikkagi on – maa või vesi?” (19. sajandi ameerika kirjaniku Mary M. Dodge'i raamatust „Hõbeuisud. Jutustus Hollandist.”)

21.–27. august 2025

1. päev

Neljapäev, 21. august

Buss tuleb Abja–Paluoja järgi.

Tallinn–Helsingi Eckeröline kl 12–14.15

Turu–Stockholm Viking Line 20.55–06.30

2. päev

Reede, 22. august

Saabume varahommikul Stockholmi. Alustame sõitu läbi Rootsi ja Taani Lübecki suunas. Enne Kopenhaagenit ületame 16 km pikkuse **Öresundi silla**, mis ühendab Rootsi Malmö linna ning Taani pealinna Kopenhaagenit. Sild, mis tegi ühenduse kahe linna vahel kiiremaks, läks maksma toonases vääringus ligi 6 miljardit dollarit ning ehituskulude tegelik tasumine lõpeb alles aastal 2035. Kohale jõudes majutume.

Ööbime Lübeckis, Motel One.

3. päev

Laupäev, 23. august

Pärast hommikusööki jätkame sõitu Hollandi suunas ja varasel pärastlõunal ületame Saksamaa–Hollandi piiri.

Hollandis on üle 20 rahvuspargi. Läheme uudistama ühte neist. „See on paik, kus taevas ja maa jagavad lava” ehk **Waddenzee** (Mudameri või Padumeri), mis on 2009 kantud ka UNESCO maailmapärandi nimekirja.

Võttes enda alla 3 riigi (Hollandi, Saksamaa ja Taani) rannikualad ligi 500 km pikkuselt ning haarates ligi 10 000 km² suuruse maa–ala on see maailma üks suurimad loodete alla jäävaid piirkondi, kus loodus saab toimetada segamatult.

Waddenzee on paik Hollandis, kus tuul ja vesi loovad pidevalt uusi maastikke mudast, kraavidest, luidetest ja liivastest tasandikest. Waddenzeed peetakse ka üheks ilusamaks maailmapärandi nimistus olevaks Hollandi looduspärandiks, kus loodusjõud saavad tegutseda suuresti oma

äränägemise järgi. Mõõna ajal paljastuv merepõhi võib tunduda elutu ja viljatu, kuid tegelikkus on vastupidine. See suur loodete ala on oluline miljonite lindude ja kalade jaoks.

Esmalt heidame pilgu Waddenzeele ning proovime hollandlaste vaba aja veetmise viisi – *wadlopen* ehk **mudas matkamine**, mis on väga populaarne. Kümned tuhanded inimesed kasutavad suviti võimalust matkata mõõna ajal mudastel väljadel eri pikkusega marsruutidel.

Kuna liigume piirkonnas, kus asub üks suurimaid gaasimaardlaid Euroopas (**Groningeni gaasiväli**). Räägime ka sellest, kuidas kohalikud on pidanud gaasimaardlate läheduses hakkama saama ning milleni see on viinud. Otsime piirkonnas teemaga seotud jälgi.

Ööbime Groningenis, hotellis Hotel Schimmelpenninck Huys.
www.schimmelpenninckhuys.nl

4. päev

Pühapäev, 24. august

Pärast hommikusööki jätkame Hollandi avastamist. Enne, kui ületame kuulsa Afsluitdijki sulgtammi, külastame tammi alguses asuvat **Waddenzee keskust**, mis ei jaga teavet ainult UNESCO maailmapärandi nimistusse kuuluva Waddenzee, vaid ka IJsselmeeri kohta. Näituse läbiv teema on keskendunud sellele, kuidas hollandlased on suutnud oma maal ellu jääda. Siin ei vaadata tagasi üksi möödunud sajanditesse, aga ka heidetakse ka pilk tulevikku, mida saadavad uued väljakutsed nagu kliimamuutused ja merepinna tõus.

Pärast Waddenzee keskuse külastust jätkame oma teed ja **ületame Suur Hollandi müüri ehk Afsluitdijki sulgtammi**, mille rajamiseks andis viimase tõuke 1916. aasta – järjekordne üleujutus lõhkus senised kaitserajatised ja tohutu ala riigist jäi jälle vee alla. Maailmasõjast hoolimata panustas Holland mere vastu kaitsvate rajatiste püstitamisele. Esmalt rajati lühem tamm – 2,5 km pikk Amsteldiepdijk 1920–24. Saadud kogemusi kasutati ära 32 km pikkuse Afsluitdijki rajamiseks 1927–32. Võimalusel teeme tammil ka peatuse.

Järgmisena võtame ette **matka Shoorli luitealal**, kus asuvad Hollandi kõrgeimad liivaluited. Üle 100 aasta tagasi istutati siia puid, et liikuva liivaga võidelda, kuid tänaseks on osadele luidetele antud vabadus liikuda just niipalju ja just sinna kui loodus ise seda määrab. Luitealal on ligi 60 km matkaradasid. Leiame endale sobiva ning veedame paar tundi matkates.

Ööbime Amsterdamis Meiniger hotel Amsterdam.

5. päev

Esmaspäev, 25. august

Pärast hommikusööki alustame taas värskes õhus liikumisega. **Külastame luiteid, millel on oluline tähtsus ja suur roll kanda Amsterdami ja piirkonna veega varustamisel**. Räägime luidete rollist ning **teeme ka mõnekilomeetrise matka**.

Jätkame Hollandi avastamist Minihollandis **Madurodamis**, Haagi külje all. See on paik, kus kogu Holland on nagu peopesal. 1952 ametlikult avatud park rajati ühel poolt heategevuslikul eesmärgil, teisalt on tegu omamoodi sõja mälestusmärgiga. Perekond Madurode soov oli püstitada mälestusmärk Dachau vangilaagris surnud pojale ning pärast kohtumist pargi idee autoriga toetasid nad selle rajamist. Vaba aeg pargiga tutvumiseks.

Külastame linna, kus samal aastal kui asutati Tartu Ülikool, sündis „Põhja Mona Lisa” või ka „Hollandi Mona Lisa” autor Johannes Vermeer. **Delft** on lisaks tuntud oma maaliliste kanalite, ajalooliste majade ja sinivalge keraamika poolest. Jalutame keskvaljakule, seejärel vaba aeg.

Ööbime Haagis, Haag The Urban Hotel TGS

<https://www.urbanhotelsgs.com/>

6. päev

Teisipäev, 26. august

Pärast hommikusööki võtame suuna Puttenile. Linna servas asuv **Schovenhorsti kinnistu** on paik, kus 19. saj teisel poolel sai alguse ühelt poolt dendraariumi ja teiselt poolt labori rajamine kogu maailmast pärit puuliikide uurimiseks. Selle asutaja J. H. Schober tõi või lasi tuua puude seemneid igast maailma nurgast, et uurida, kas need kasvavad Veluwe piirkonnas või mitte. Siin on mitmeid aedu, kus on puuliikide kollektsioonid eri piirkondadest ja riikidest üle maailma. Eriti uhked ollakse nn kroonijuvelide ehk vanade ja suurte puude üle. Neid aedu ümbritseb ka mets, kus leidub 14 riiklikult kaitstud pronksiajast pärinevale matmispaika. Kohaliku giidiga teeme selles omapärases metsas jalutuskäigu ja kuulame siia kokku kogutud puude lugusid. Ronime ka vaatetorni, et näha üle puudelatvade.

Pärast seda sõidame Apeldoorni külje all asuvasse **Het Loo lossi**, mis on Hollandi kuningakoja koduks olnud mitu sajandit. Lossi esimesed elanikud olid Willem III ja Mary, kelle lugu on draamatiline segu võimust, perekonnast ja religioonist. Kui noorpaarist sai Inglismaa kuningas ja kuninganna, sai lossist Euroopa võimukeskus. Siin lossis elas näiteks, ja see oli ka tema lemmikloss, Hollandi kuninga Willem–Alexanderi vanavanaema Wilhelmina. Lisaks lossile saab tutvuda tallides asuva auto– ja tõllakollektsiooniga. Lossis saab vaadata ringi omal käel (soovijail võimalus võtta audiogiid), misjärel vaba aeg aedades jalutamiseks. Soovi korral saab tellida aedadesse ka ekskursiooni.

Lossi külastuse järel sõidame **Veluwezoomi rahvusparki**, mis võtab enda alla üle 5000 hektari ja on osa suurest, temaga külgnevast looduskaitsealast. Siin on peaaegu puutumatu loodust – metsad, nõmmed, düünid. Rahvuspargile on iseloomulikud künkad, mida mujal Hollandis nii palju ei leia. Teeme väikese matka rahvuspargi radadel.

Ööbime hotellis B&B Hamburg airport.

7. päev

Kolmapäev, 27. august

Tagasilennud koju:

27. august kl 08.50–11.30 (1h40m) Hamburg–Riia Air Baltic BT 252

27. august kl 14.00–14.50 (0h50m) Riia–Tallinn Air Baltic BT 313

Äraantav pagas kuni 23 kg, salongi kuni 8 kg. Buss viib Tallinnast rühma Abja–Paluoja.

HIND: 900.– € (rühm 38–40 inimest)

Hind sisaldab:

- bussisõidu;
- laevasõidud: Tallinn – Helsingi ja Turu – Stockholm 4–kohalised B–4 kajutid;
- Öresundi (1 kord) sillaületuse;
- praamisõidu Taani–Saksamaa;
- 5 ööd majutust (neist 4 koos hommikusöögiga. Lennujaama hotelli kaasavõetav pakk täpsustamisel);
- lennud Hamburg–Riia ja Riia–Tallinn;
- giid–reisisaatja teenuse.

Lisatasu eest:

- reisikindlustus (soovitav teha);
- hommikusöök Turu–Stockholm suunal:

<i>Hommikusöök</i>	<i>Täiskasvanu</i>	<i>12–17 a</i>	<i>6–11 a</i>
Eelmügist / laeval	18 € / 20 €	8 € / 9 €	6 € / 7 €

Tasulised külastused 2024 seisuga (kokku täiskasvanul 87 eurot):

- Mudamatk ca 33 eurot *per person*;
- Waddenzee keskus 6 eurot *per person*;
- Shoorli luiteala 3 eurot *per person*;
- Amsterdami luiteala 2 eurot *per person*;
- Madurodam ehk Mini–Holland 17.50 eurot *per person*;
- Schovenhorsti kinnistu ekskursioon ja torn 6 eurot *per person*;
- Het Loo loss (lapsed 3–17 a 9.50 eurot, täiskasvanu 19.50 eurot *per person*).

KUIDAS END REISILE KIRJA PANNA:

Helista Tiit Reisi Hiiumaa kontorisse tel 463 2077 või kirjuta e–kiri hiiumaa@tiitreisid.ee
Ütle oma ees– ja perekonnanimi ja et tahad sõita augustis Hollandisse. Seejärel antakse teile edasised juhised, kuidas toimetada.

Reisikorraldaja on Tiit–Reisid OÜ

Sadama t 13 Kärkla, Hiiumaa vald Hiiu maakond 92411.

Registrikood: 10055108 KMKR nr: EE100455982

Kontakt: +372 463 2077, e–kiri hiiumaa@tiitreisid.ee www.tiitreisid.ee